17. 7. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K vysvětlovací povinnosti manžela ohledně výběru finančních prostředků náležejících do SJM

Cílem tohoto článku je představení aktuální judikatury vztahující se k vysvětlovací povinnosti manžela v řízení o vypořádání společného jmění manželů, a to ve vztahu k výběru a použití finančních prostředků náležejících do společného jmění manželů (dále také jen „SJM“).

V řízení o vypořádání společného jmění manželů nezřídka dochází k situacím, kdy jeden z manželů není schopen označit tzv. odklony ze společného jmění manželů provedené druhým manželem, neboť nedisponuje potřebnými informacemi. Taková situace nastává například v případě, kdy má k bankovnímu účtu, na němž se nachází či nacházely prostředky náležející do společného jmění manželů, přístup pouze jeden z manželů. Druhý z manželů tak logicky není schopen zjistit aktuální výši peněžních prostředků a nemůže si ani opatřit výpis z bankovního účtu, aby zjistil případné výběry finančních prostředků. Z toho důvodu nemůže tento manžel ani označit případné odklony manžela ze SJM a tyto v rámci řízení o vypořádání SJM uplatnit. Manželu, který nemá k takovému bankovnímu účtu přístup, tak nezbyde nic jiného než se obrátit na soud s žádostí o zajištění výpisů z bankovních účtů. Soudy se tak často potýkaly s otázkou, zda by měly být druhému manželu za tímto účelem v rámci vypořádání SJM bankovní výpisy poskytnuty či nikoliv.

V současné době je však judikatura v této otázce v zásadě jednotná. K problematice poskytování výpisů z bankovních účtů druhému z manželů v rámci řízení o vypořádání SJM se vyjádřil Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 1027/2018 ze dne 24. 5. 2018:

„Odvolací soud se vyjádřil toliko k návrhu na vyžádání historie účtu žalovaného. Uvedl, že rozhodující je stav majetku existující ke dni zániku SJM, ***opomenul ale, že pohyby na účtu před tímto dnem, jejichž výpisu se žalovaná domáhala, mohou být zdrojem informací, které mohou poukázat na aktiva žalobce ve společnosti. V novém řízení se proto odvolací soud vypořádá i s touto námitkou. Ostatně ani konstatování (bez jakéhokoliv odůvodnění) odvolacího soudu, že v řízení o vypořádání SJM není podstatný tzv. pohyb na účtu před datem zániku SJM či po tomto datu není správné****.* […] *Odvolací soud se bude v novém řízení znovu zabývat i námitkou, v níž žalovaná naznačuje, že součástí SJM byly i peníze, které žalovaný ze svého běžného účtu č. bez vědomí a souhlasu žalované dříve vybral.“*[1]

Dle shora citovaného rozsudku Nejvyššího soudu je opatření výpisů z bankovních účtů jedním ze stěžejních důkazů v rámci řízení o vypořádání SJM. V případě, že jeden z manželů není schopen si výpisy z bankovního účtu pro účely řízení o vypořádání SJM opatřit, pak přichází v úvahu aplikace ust. § 129 o.s.ř. Dle ust. **§ 129 odst. 2 o.s.ř. může předseda senátu uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k důkazu, aby ji předložil, nebo ji opatří sám od jiného orgánu**. K povinnosti manžela předložit důkazy, které není s ohledem na objektivní okolnosti schopen předložit druhý z manželů, se vyjádřil rovněž Nejvyšší soud, když uvedl:

„Jestliže se prokáže, že v průběhu existence společného jmění manželů byly vynaloženy investice do výlučného majetku jednoho z manželů, druhý se však z důvodu informačního deficitu ocitne ohledně

původu vynaložených prostředků v důkazní nouzi, ***nastoupí vysvětlovací povinnost investujícího manžela, který má k dotazu soudu sdělit a případně i prokázat původ prostředků, které na výlučný majetek vynaložil.***"[2]

Poté, co bude manželu poskytnut výpis z bankovního účtu, na němž se nacházely prostředky náležející do SJM, bude moci označit konkrétní finanční částky, které byly druhým manželem ze společného jmění manželů odkloněny. Získání výpisu z bankovního účtu je klíčové rovněž z toho důvodu, že v případě, že manžel skutečně z bankovního účtu vybral peněžní prostředky náležející do společného jmění manželů, bude to právě tento manžel, kdo ponese břemeno tvrzení a důkazní ohledně toho, jak s těmito prostředky naložil, když toto vyplývá z konstantní judikatury Nejvyššího soudu:

„V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud dále zdůraznil, že ***toho manžela, který finanční prostředky z účtu u peněžního ústavu vybere, tíží povinnost tvrzení a důkazní břemeno ohledně toho, jakým způsobem s takovými prostředky naložil. V případě, že takto získané částky spotřeboval pro sebe či způsobem, který nepředstavuje uspokojování potřeb rodiny a je v souladu s institutem společného jmění manželů, případně tuto částku žalovaný nespotřeboval a ke dni zániku společného jmění manželů jí disponoval, je třeba ji vypořádat jako součást společného jmění manželů.***

Druhý z manželů, který se vypořádání těchto prostředků domáhá, nenese důkazní břemeno ohledně tvrzení, že předmětná částka nebyla ke dni zániku společného jmění manželů spotřebována. Jeho povinnost tvrzení a povinnost důkazní se v daném směru omezuje na prokázání, že taková částka byla nabyta za trvání manželství a druhým manželem z účtu u peněžního ústavu vybrána, případně na vyjádření souhlasu či nesouhlasu při zjištění, jakým způsobem bylo s takto vybranými finančními prostředky naloženo. […]

Jestliže účastník peníze z účtu bez souhlasu druhého účastníka za trvání manželství vybral a spotřeboval pro sebe, je třeba vybranou částku zařadit do společného jmění účastníků a vypořádat ji *(k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. ledna 2001, sp. zn. 22 Cdo 2433/99,*"[3]

Ze shora citovaných závěrů konstantní judikatury je zřejmé, že v případě, že jeden z manželů prokáže, že určitá finanční částka byla nabyta za trvání společného jmění manželů a tato byla druhým z manželů vybrána, přechází vysvětlovací povinnost na druhého manžela, který je povinen prokázat, jak bylo s těmito prostředky naloženo. V případě, že toto manžel neprokáže, je třeba takové prostředky vypořádat k tíži manžela, který je užil v rozporu se zákonem. Aby však byl druhý manžel v řízení o vypořádání SJM schopen tyto skutečnosti prokázat, je třeba, aby měl k dispozici výpisy ze shora uvedených bankovních účtů, když v tomto směru je konstantní judikatura Nejvyššího soudu v současné době jednotná.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Daniela Mašková

Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

---

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1027/2018 ze dne 24. 5. 2018.

[2] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1433/2015 ze dne 21. 4. 2015.

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 3128/2013 ze dne 30. 10. 2013.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Jednotné evropské nebe: změna zákona o civilním letectví na obzoru. Od evropského rámce k vnitrostátnímu provedení
- Byznys a paragrafy, díl 42: (Ne)funkčnost automatického průpisu do ESM
- K volbě školského zařízení nezletilému prozatímním rozhodnutím
- Co všechno je možné zařadit do bodu pořadu jednání valné hromady s.r.o.
- Výklad některých otázek týkajících se valných hromad obchodních korporací ve světle aktuální judikatury
- Ban, omezení zpeněžení či zablokování účtu? Jaká máte práva vůči platformě? Ochrana streamerů a dalších tvůrců ve světle DSA
- Povaha sjezdů
- Zaplatit za logo nestačí. Jaká práva skutečně získáváte?
- Výslech advokáta účastníka řízení coby důkazní prostředek
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ke změně klíče pro stanovení příspěvků na správu domu a pozemku, k samotnému stanovení příspěvků a k rozúčtování nákladů na služby
- Byznys a paragrafy, díl 41.: Záruka za jakost v kupní smlouvě